

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

מעילה דף יג.

הדברים דלהלן המנויים במשנה, האם הם ראויים למזבח או לבדק הבית, או אינם ראויים?¹
[תוד"ה כל, לעיל סע"ב].

לתוסי	לרשיי	
	המים : ראויים רק לבדק הבית ואינם ראויים למזבח ² הבור : אינו ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית ³	בור מלא מים
	אינם ראויים לא למזבח ולא לבדק הבית	אשפתות מלאות זבל
היונים : ראויים רק למזבח השובך : אינו ראוי לכלום ⁴	-----	שובך מלא יונים
האילן והפירות אינם ראויים לכלום ⁵	הענבים : ראויים למזבח לניסוך העצים : אינם ראויים לכלום ⁶	אילן מלא פירות
-----	אינם ראויים לא למזבח ולא לבד"ה	שדה מלאה עשבים

הקדיש לדברים דלהלן, ונוסף בהם, האם יש מעילה בהוספה?

אילן ונתמלא פירות, שדה ונתמלאה עשבים	בור ונתמלא מים, אשפה ונתמלאה זבל, שובך ונתמלא יונים ⁷	
יש מעילה בהם אבל לא בהוספה ⁸	יש מעילה בהם אבל לא בהוספה	לתנא קמא
יש מעילה בהם ובהוספה		לרי יוסי

¹ מה שאמר כאן ראוי ואינו ראוי, אין הכוונה באומרו אינו ראוי - שאינו ראוי בכלל, אלא גם דבר שאין הדרך להשתמש בו לדבר זה, וכגון שההפסד יתר על הרווח, או שרגילים להשתמש לדבר זה בדבר אחר, ג"כ חשוב אינו ראוי. וכן אף שכל דבר ראוי בדמיו לבדק הבית, קרוי כאן אינו ראויים אם אין גופו ממש ראוי לשימוש למזבח או לבדק הבית.

² דניסוך המים היו עושים דוקא ממי השילוח. וביארו התוסי (ד"ה כל) דגם אינו ראוי לרחיצת הקרב והכרעים דקרבתות, דהרי הרגילות לרוחצם מהמים העוברים באמה בעזרה.

³ והבור עצמו כתב בשטמ"ק (לעיל אות ל"ו) שאינו ראוי לכלום אלא למוכרו (וצ"ל דאין רגילות להקדש להצניע חפצים בבור). אולם מעילה שייך בו - כמבואר במשנה, וביארו בתוסי (בד"ה ומועלין), לרשב"ם הטעם שיש בו מעילה משום שאפשר להצניע בו חפצים - ושוה פרוטה ויותר לזה, (וקשה על זה דאין מעילה במחובר). ולר"ת מיירי שעקר חוליא של עפר מן הבור ונהנה ממנה - דהוי נהנה מן התלוש.

⁴ דאף שראויים עציו ואבניו לבדק הבית ממש, מ"מ השובך שוה הרבה, ואין דרך לקלקלו לזה.

⁵ תוסי מעמידים בשאר אילני פירות, ואין הפירות ראויים למזבח דכתיב "כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו" - ודבש היינו כל מיני מתיקה שבכללם הם הפירות. והעצים עצמם אינם ראויים לבדק הבית, כיון שאילן פרי פוחת את דמיו אם יעשו ממנו קורות, ולכן אינו ראוי לקורות. וסיימו תוסי: שאם היה גפן או זית, כן ראויים הפירות עצמן למזבח.

⁶ רשיי מעמיד שמיירי באילן גפן, ולכך הפירות ראויים למזבח לניסוך, ואילו העצים אינם ראויים לכלום - לפי שעצי הגפן דקים הם ואינם ראויים למלאכה.

⁷ הנה בגי' אלו מה שבא לתוכם אינו תוצאה מהם, אלא הוא דבר שבא מעלמא, ולכך אין בהם שום קדושה מצד עצמם. וכתבו התוסי (בד"ה אבל), שלא אמרינן גם שיקנה חצר הקדש ליונים שבאו אח"כ כמו שקונה חצר הדיוט - דאין יד להקדש, וחצר מדין "יד" אתרבאי.

⁸ ס"ל לת"ק דאין מעילה בגידולי הקדש, ור' יוסי חולק וסובר שכן יש.

הוכן עי"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

מעילה דף יג.

מהו הביאור: "ולד המעושרת, ולד המוקדשין", "ואחרים מתנדבים כן"?
[תוד"ה: ולד, ואחרים, הפועלין, אתיא].

ואחרים מתנדבים כן	ולד המעושרת, ולד המוקדשין	
שמתנה כשמקדיש שתוכל להניק ¹	ולד שנולד קודם	לפירוש רש"י
עשירים מתנדבים להניקם מבהמות שלהם	המעשר או ההקדש ²	לפירוש א' בתוס'
	ולד שנולד אחר ³ המעשר או ההקדש	לפירוש רבינו פרץ

מעילה דף יג:

המים המיועדים לניסוך המים, האם יש בהם מעילה?

כשנתנם בצלוחית שהיא כלי שרת	בעודם בכד הזהב, שאינו כלי שרת	
מועלים בכל המים	לא נהנים ולא מועלים	לר' יוחנן
לרבנן: מועלים בג' לוגים ⁴ למנחם יודפאה: מועלים בכל המים ⁵	לא נהנים ולא מועלים	לריש לקיש

¹ הקשו התוס' (בד"ה הפועלין), דא"כ היה לתנא לומר ואחרים "מתניין" כן.

² וכיון שהוא חולין אסור להניח לולד זה שינק מאמו, היות שחלבה קדוש ואילו הוא אינו קדוש. אלא שהקשו התוס' (ד"ה אתיא), דכבר אמרה המשנה לדין זה לעיל (דף יב:), שחלב המוקדשין לא נהנין ולא מועלין, וא"כ מה צריך להשמיע כאן שוב שאסור להנות ממנו. ועוד למה הוצרכה כאן הגמי ללמוד גז"ש "העברה" "העברה" מבכור שיש בזה מעילה (מעילה לאו דוקא, אלא איסור הנאה, וכמו שכתבו התוס' הנ"ל).

³ וסי"ד דכיון שהולד קדוש - יכול לינק מחלב הגם שהחלב קדוש, ולכך קמ"ל מגז"ש שאסור.

⁴ פירש"י (בד"ה אין מועלין בכולן, וכן בתוד"ה אבל בשם י"מ), שדוקא אם יש בצלוחית ג' לוגים אז מועלים בה, אבל אם יש בה פחות מג' לוגים או יותר מג' לוגים - לא מועלים במים בכלל, דיש שיעור לניסוך המים. אולם סברא זו דוקא אליבא דרבנן (ומנחם יודפאה חולק). ותוס' פירשו (בד"ה אבל), דהמעילה רק בג' לוגים מתוך כמות המים שיש בצלוחית, וביותר מג' לוגים אין מעילה. ור' יוחנן חולק בכל זה וסובר שאין שיעור למים - ויש מעילה בכל המים שבצלוחית. [ובמעיל יעקב העיר, דהרי אין הצלוחית מחזקת יותר מג' לוגים (ע' סוכה סוף מח.), ותירץ דמייירי שנתנה בכלי שרת אחר שמחזיר יותר].

⁵ ולכך הקשה ר"ל לר' יוחנן איך למד היקש מ"נסכיהם" דאחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין, דא"כ יהיה גם אליבא דמנחם יודפאה שיעור למים ג' לוגים כמו שיש שיעור ליין. (אכן סברת ר"ל לעצמו דיש שיעור למים).